

March 9, 1984

Polish Central Committee Report, 'The Battle against the Influence of Ideological and Propaganda Subversion on Polish Society (Counterpropaganda)'

Citation:

"Polish Central Committee Report, 'The Battle against the Influence of Ideological and Propaganda Subversion on Polish Society (Counterpropaganda)'", March 9, 1984, Wilson Center Digital Archive, AAN, Polish State Archives. Obtained by Lechoslaw Gawlikowski. Translated by A. Ross Johnson. <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/121540>

Summary:

This Central Committee Information Department document contains an analysis of "Western propaganda" during martial law. While claiming that Polish society is "stabilizing," the Department recommends increased research, analysis, and coordinated publications to counter Western ideological "subversion."

Original Language:

Polish

Contents:

Original Scan
Translation - English

WYDZIAŁ INFORMACJI

GŁÓWNY ODDZIAŁ

Na posiedzenie Sekretariatu KC

Wysłano Sekretarzom

KC

Dnia 9. III. 19 84 r. L.dz. KS/556/84

Zwalczaniewpływów dywersji ideologicznej i propagandowejna społeczeństwo polskie /kontrpropaganda/**POUFNE**

13

Prot. ~~Sekr.~~ Nr 49 Zł. Nr 2
12. III 84

Przedkładając Sekretariatowi KC niniejszy materiał - dający krótki przegląd naszych działań w dziedzinie kontrpropagandy oraz charakterystykę zmian zachodzących w kierunkach ataku i taktyce przeciwnika, wynikających z procesów postępującej stabilizacji w Polsce - przedstawiamy wnioski zmierzające do doskonalenia działalności służącej zwalczaniu wpływów dywersji ideologicznej i propagandowej na społeczeństwo polskie, do lepszej jej koordynacji i nadania tym działaniom systemowego charakteru.

↑

1. Przegląd dotychczasowych działań w dziedzinie kontrpropagandy

Przeciwdziałanie dywersji ideologicznej i propagandowej stanowi ważny odcinek walki prowadzonej przez partię z przeciwnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Dlatego też problemy te pozostają w centrum uwagi wydziałów Informacji oraz Prasy, Radia i Telewizji KC PZPR. Od 1981 r. główne działania nastawione były na przeciwdziałanie wpływom propagandowym przeciwnika poprzez zmniejszanie obszarów nieufności do polityki partii i władzy socjalistycznej, a także przez obalanie argumentacji przeciwników i demaskowanie ich celów. Tym sposobem dążyliśmy do stopniowego eliminowania lub co najmniej osłabiania wpływu ośrodków dywersyjnych na kształtowanie świadomości społecznej.

W organizacji i prowadzeniu działalności kontrpropagandowej uczestniczy szereg instytucji i placówek. Wydział Informacji zajmuje się w sposób systematyczny śledzeniem, analizowaniem i prognozowaniem dywersyjnych działań propagandowych przeciwnika /zwłaszcza rozgłośni zagranicznych nadających polskojęzyczne programy/ oraz wypracowywaniem rekomendacji do działań kontrpropagandowych. Wykorzystywane są w tym celu opracowania /okresowe analizy całościowe lub problemowe/ Instytutu Badania Współczesnych Problemów Kapitalizmu i Redakcji Analiz Prasowych. Podstawowym materiałem źródłowym dla tych prac jest biuletyn nasłuchu Radia "Polonia" oraz przygotowywane przez tę instytucję wybory tematyczne ataków propagandowych w najważniejszych aktualnie kwestiach.

30.13/27/1/152/84.

Podstawę programowania działalności kontrpropagandowej stanowią - przygotowywane w konsultacji z międzywydziałowym zespołem KC - prognozy rozwoju sytuacji społeczno-politycznej w kraju. Ostatnio są to prognozy półroczne, aktualizowane w cyklu dwumiesięcznym. Są one stale doskonalone. Rozszerza się i pogłębia analizę efektywności naszych działań i stanu nastrojów społecznych jako główny punkt wyjścia dla wniosków prognostycznych. W dziedzinie kontrpropagandy istotną rolę spełniają też - opracowywane w Wydziale Informacji - miesięczne prognozy zmian w kierunkach dywersyjnej propagandy radiowej.

W oparciu o te materiały wyjściowe Wydział Prasy, Radia i Telewizji KC przygotowuje bieżące wytyczne w sprawie prezentacji w środkach masowego przekazu spraw, ważnych aktualnie z punktu widzenia kontrpropagandy. Najważniejsze z nich są wnoszone przez sekretarza KC, tow. Jana Głowczyka, na posiedzenia sztabu prasowego KC. Oba wydziały od początku 1982 r. prowadzą systematyczną pracę z zespołem publicystów zajmujących się walką ideologiczną. Redakcje zaopatrywane są też w materiały o charakterze dokumentacji źródłowej. Bogate doświadczenia w zakresie kontrpropagandy, szczególnie pod kątem potrzeb środowiska wojskowego wypracował GZP WP. Wykorzystywane są one na ogólny użytek partii. Istotną rolę w zwalczaniu dywersji propagandowej odgrywa działalność Biura Prasowego i rzecznika Rządu PRL, a także praca PA "Interpress" z korespondentami zagranicznymi.

W aktywności informacyjnej i publicystycznej wyróżnia się telewizja i radio, z czasopism przede wszystkim dzienniki : "Trybuna Ludu", "Żołnierz Wolności" i niektóre terenowe /Gdańsk, Wrocław/. W Telewizji Polskiej w ubiegłym roku za problematykę przeciwdziałania wrogiej propagandzie odpowiadał zespół Dziennika Telewizyjnego. Od stycznia 1984 r. koordynuje tę tematykę dyrekcja programu I /większe formy publicystyczne/, zaś realizują odpowiednie merytoryczne redakcje: międzynarodowa, krajów socjalistycznych, publicystyki społeczno-politycznej, kulturalna i ekonomiczna. Bieżące informacje i drobne formy publicystyczne prowadzi zespół Dziennika Telewizyjnego. W Polskim Radio tematykę walki z dywersyjną propagandą realizuje redakcja publicystyki międzynarodowej. Prowadzony jest cykl codziennych audycji w I programie "Na marginesie wydarzeń". Także dział publicystyki krajowej podejmuje tę problematykę m.in. w codziennej audycji "Aktualności" w IV programie.

W wewnątrzpartyjnej działalności informacyjnej zwalczaniu dywersji ideologicznej i propagandowej służy zawartość treściowa codziennej informacji teleksowej, materiały przekazywane w Dokumentacji Politycznej, specjalnie pod tym kątem przygotowywane broszury i inne wydawnictwa oraz inspiracja tematyczna radiowęzłów zakładowych. W sumie jest to dość bogaty materiał, który może i powinien być wykorzystywany w pracy agitacyjnej prowadzonej przez partię. Dużą rolę spełniają organizowane przez Wydział Ideologiczny spotkania lektorskie i szkolenia partyjne, przygotowujące aktyw i członków partii m.in. do zadań związanych z kontrpropagandą. Samodzielne inicjatywy w tej dziedzinie podejmują też terenowe instancje, a zwłaszcza komitety wojewódzkie.

Mamy więc wypracowane w ub. latach spore doświadczenia w organizowaniu zwalczania wpływów dywersji ideologicznej i propagandowej na społeczeństwo polskie. Te doświadczenia pozwalają jednocześnie ostrzej dziś widzieć słabości i niedostatki kontrpropagandy. Zaliczyć do nich należy :

- zbyt jednostronne koncentrowanie się na bezpośredniej lub pośredniej polemice z tezami przeciwnika, demaskującej jego cele i argumentację. Niedostatecznie natomiast zajmujemy się mechanizmami wojny psychologicznej, narzuconej krajom socjalistycznym przez imperializm. Osłabia to tworzenie w świadomości trwałych zapór przeciwko wrogim wpływom;

- skłonność do podejmowania starcia na polu wyznaczonym przez przeciwnika, wygodnym dla niego i celów, które chce osiągnąć /najwięcej przykładów dostarcza tutaj tematyka historyczna, tzw. "białe plamy"/. Narzuca to defensywny charakter niektórym przedsięwzięciom;

- niejednakowe zaangażowanie środków masowego przekazu w walkę z dywersją propagandową co sprawia wrażenie, że istnieją różnice zdań co do szkodliwości działań propagandowych przeciwnika. Zmniejsza to skuteczność oddziaływania naszego frontu ideologicznego;

- niedostateczna koordynacja i zbyt ubogie zaplecze dla wypracowywania /koncepcji oraz doskonalenia warsztatu kontrpropagandy. Istnieje tu dysproporcja między wysiłkami imperialistycznych ośrodków a naszymi. Państwa zachodnie uczyniły z dywersyjnych mechanizmów propagandowych oficjalny instrument stosunków międzynarodowych, traktując je jako "planowe użycie propagandy i innych akcji, mające na celu uzyskanie wpływu na poglądy, uczucia, postawy i zachowanie różnych grup ludności za granicą, aby wesprzeć w ten sposób osiągnięcie swych ideologicznych celów lub doraźnych zamierzeń politycznych".

2. Główne instrumenty, kierunki i metody działań przeciwnika o charakterze dywersji ideologicznej i propagandowej.

Najważniejszym instrumentem w oddziaływaniu propagandowym przeciwnika na społeczeństwo polskie są rozgłoszenie radiowe nadające dywersyjne programy polskojęzyczne w wymiarze 37 godzin na dobę. Koncentracja ich emisji przypada na godziny ranne i wieczorne. Informacje, komentarze i instrukcje, uznane za istotne dla realizacji dywersyjnych celów są wielokrotnie powtarzane w różnych audycjach przez wszystkie rozgłoszenie polskojęzyczne. Świadczy to o wysokim stopniu koordynacji w ich działalności. W maju 1983 r. słuchanie radiostacji zagranicznych deklarowało 24 % respondentów OBOP, z tym, że znajdują się wśród nich słuchający: regularnie, sporadycznie i rzadko. Znaczy to, że przekazywane informacje i argumenty - przynajmniej w części - wchodzi dość szeroko w obieg publiczny /szczegółowsze dane w załączniku nr 1/.

Głównymi motywami słuchania obcych radiostacji /ponad 30 %/ jest poszukiwanie alternatywnych informacji, które pozwoliłyby na dokonywanie porównań między różnymi źródłami informacji. Około 50 % słuchaczy robi to z ciekawości, a mniej jak 20 % twierdzi, że słucha zachodnich radiostacji z przekonaniem, gdyż "podają tam prawdziwe informacje". Obniża się poczucie wiarygodności zachodnich radiostacji. Jedna czwarta słuchaczy kwestionuje prawdziwość informacji podawanych przez te rozgłoszenie, a tylko jedna piąta wierzy bez zastrzeżeń. W ocenach jakości przekazywanych informacji przez zachodnie radiostacje podkreśla się ich szybkość oraz uzupełnianie krajowych danych ciekawymi faktami.

Wszystkie radiostacje zachodnie /a szczególnie RWE/ starają się umocnić swoją wiarygodność poprzez propagowanie, że najważniejszym dla nich dobrem jest interes narodu polskiego. Służą temu m.in. krajowe nielegalne wydawnictwa i ulotki, które w powielanych oryginałach odgrywają coraz mniejszą rolę w kształtowaniu opinii społecznej. Cytowane natomiast w programach radiowych kamuflują niepolskie źródła tej inspiracji propagandowej państw NATO.

Ważną funkcję w kształtowaniu wrogich nastrojów w środowisku inteligencji spełniają również publikacje przesyłane z Zachodu różnymi środkami komunikacji. W ciągu 8 miesięcy 1983 r. przekazano do Polski przez jeden tylko urząd pocztowy w Warszawie 470 tys. książek oraz 5.200 tys. druków

i taśm. Zachodniemieckie pismo PROFIL przesyłane jest np. w ilości 160 tys. egz. Tylko w stosunku do pon. 5 tys. książek, druków i taśm były podstawy do zakwestionowania ich za jawnie antykomunistyczny lub antypaństwowy charakter. Znaczna część tych publikacji ma pozornie ~~neutralny~~ charakter, faktycznie zaś stanowi przemyślaną formułę propagandy budzącej skorelowaną z głównymi kierunkami dywersji ideologicznej. Przesyłki te kierowane są przede wszystkim do środowisk intelektualnych, w tym do wyższych uczelni i renomowanych bibliotek. Problem ten wymaga oddzielnej szczegółowej analizy.

Działania dywersyjnej propagandy przeciwnika podporządkowane są dwóm konstrukcjom propagandowym wypracowanym w latach siedemdziesiątych w USA, realizowanym z dużą dyscypliną i konsekwencją przez wszystkie ośrodki dywersji ideologicznej:

- po pierwsze - apologetyce burżuazyjnych kryteriów praw człowieka oraz zasad demokracji. Punktem wyjścia do manipulacyjnych przedsięwzięć propagandowych jest upowszechnianie stereotypu o "szczególnym powiązaniu zachodniej kultury z demokracją" oraz "wzajemnej przeciwstawności socjalizmu i demokracji";

- po drugie - propagowaniu tezy o radzieckim zagrożeniu militarnym. Sugeruje się przewagę militarną ZSRR jako źródło agresywności ideologicznej komunizmu. Koniecznością stawienia czoła temu zagrożeniu usprawiedliwia się wyścig zbrojeń.

W oparciu o te założenia zostały oparowane współczesne amerykańskie doktryny propagandowe antykomunizmu /projekt "Demokracja", "Prawda" i inne/.

Kierowana na teren Polski dywersyjna propaganda podporządkowana jest powyższej koncepcji. Uwzględnia ona jednak polską specyfikę oraz podatność różnych grup społecznych na uleganie burżuazyjnej ideologii w wyniku destrukcji, jakie w latach osiemdziesiątych nastąpiły w świadomości społecznej. W działaniu propagandowym eksponuje się przede wszystkim wyjściową tezę o szczególnym powiązaniu Polski i Polaków z zachodnią kulturą oraz lansuje przekonanie o opozycji narodu polskiego przeciw ideologii komunizmu. Służyć to ma - w zamierzeniu autorów koncepcji - tworzeniu więzi duchowej między przekazywanymi programami a ich odbiorcami w Polsce.

W oparciu o ten punkt wyjścia ośrodki dywersji ideologicznej koncentrowały do tej pory swoje działania na następujących ciągach tematycznych:

- krytyce systemowych rozwiązań w państwie socjalistycznym, jako charakterystycznych dla systemu totalitarnego, któremu przeciwstawia się "demokratyczne" zasady burżuazyjnego pluralizmu politycznego. Taki totalitarny system nie przystaje do kultury politycznej i mentalności narodu polskiego. Dlatego nie może się utrzymać, skazany jest na rychłą przegraną.

- podsycaniu istniejących i próby tworzenia nowych napięć w różnych płaszczyznach /władza - społeczeństwo, państwo - Kościół/; rozbudzaniu nieufności do intencji partii i państwa celem pogłębiania niezadowolenia i izolowania władz;

- krytyce nieefektywności gospodarki uspołecznionej, przeciwstawianie jej sprawności kapitalistycznej gospodarki rynkowej /eksploatowanie naszych trudności i błędów gospodarczych/. W gospodarce najmocniej uwidacznia się bankructwo socjalizmu. Trzeba więc to wykorzystać dla nasilania niezadowolenia społecznego, aż do spowodowania otwartego wystąpienia społeczeństwa;

- atakowaniu powojennego status quo w Europie, układów z Jałty i Poczdamu oraz współpracy i sojuszu z ZSRR. Lansuje się przy tym tezę, że jedynie Zachód może rozwiązać trudności gospodarcze Polski, że powiązania z Zachodem służą umacnianiu suwerenności Polski;

- tworzeniu osłony propagandowej dla polityki zagranicznej państw NATO /zwłaszcza USA/ dla nakręcania wyścigu zbrojeń;

- zapewnianiu instruktażu dla antysocjalistycznej opozycji w Polsce, mobilizującego ją do nielegalnych i legalnych wystąpień i działań politycznych, na ogół o charakterze otwartych konfrontacji z władzą.

W ostatnich dniach kilka audycji RWE o charakterze programowym, a zwłaszcza cykl "Między Polską naszych marzeń a Polską naszych możliwości", zapowiada istotny zwrot w kierunkach działania dywersyjnej propagandy i w instruktażu w sprawie taktyki dla opozycji antysocjalistycznej w Polsce. Zwrot ten wymaga dokładnych studiów z naszej strony, gdyż można przewidywać, że zarysowany w nim kierunek będzie się z biegiem czasu stawał dominujący w propagandzie i działalności przeciwnika. Wstępną charakterystykę tego zwrotu zawiera załącznik nr 2.

Terenem zagrożonym aktualnie najbardziej i cechującym się szczególnie podatnością na wpływy ideologiczne przeciwnika jest środowisko nauki i wyższych uczelni. Główny kierunek dywersji polega tu na etycznym przeciwstawieniu ludzi nauki aparatowi władzy, który moralność traktuje instrumentalnie i podporządkowuje ją swoim interesom, tzn. utrzymaniu w podległości społeczeństwa. Obowiązkiem ludzi nauki jest więc niezależność myślenia wobec instytucji socjalistycznego państwa, co oczywiście ułatwić ma infiltrację burżuazyjnej ideologii. Ten problem również wymaga w trybie pilnym - zgodnie z zaleceniem Biura Politycznego - pogłębionej analizy działań przeciwnika w dziedzinie dywersji ideologicznej, rozszyfrowania motywów postaw opozycyjnych i ich odcieni oraz przygotowania odpowiedniego programu działalności kontrpropagandowej.

Dywersyjna działalność propagandowa prowadzona jest na kanwie wydarzeń i procesów społeczno-politycznych zachodzących w Polsce. Nawiązuje do aktualnej sytuacji w naszym kraju, do problemów nurtujących społeczeństwo i zamierzeń władzy. Daje to jej pozory "obiektywnej" działalności informacyjnej. Posługuje się przy tym puszczaniem w obieg opinii publicznej faktów nieprawdziwych lub ich przeinaczaniem. W okresach napięć stosuje metody prowokacji i dezinformacji. Obliczona jest na dezorientację społeczeństwa, tworzenie obrazu beznadziejności, a co za tym idzie - bezcelowości wspierania władzy w jej działaniach.

3. Podatność społeczeństwa na działalność ośrodków dywersji ideologicznej i propagandowej

Korzystne warunki dla bardziej skutecznego zwalczania wpływów dywersji ideologicznej i propagandowej stwarzają zmiany zaczynające się dokonywać w świadomości społecznej. Badania opinii publicznej potwierdzają stopniowy, powolny, ale systematyczny wzrost akceptacji założeń ustrojowych socjalizmu przez ludzi pracy, czemu towarzyszy proces cofania się antysocjalistycznych destrukcji w świadomości społecznej. Wyraża się to we wzroście zaufania do instytucji reprezentujących partię i socjalistyczne państwo /w tym również do środków masowego przekazu/, w rosnącym zrozumieniu dla sojuszu i przyjaźni ze Związkiem Radzieckim i innymi krajami socjalistycznymi, w nawrocie do wiązania z socjalizmem takich wartości jak: sprawiedliwość społeczna, godność człowieka pracy, demokracja, współudział w rządzeniu.

Na zmniejszanie się skłonności do ulegania argumentom dywersyjnej propagandy radiowej szczególny wpływ wywierają takie elementy potocznej świadomości jak:

- docenianie przez większość społeczeństwa walorów, jakie niesie stabilizacja;
- rosnące zrozumienie w klasie robotniczej, że cele podziemia i antysocjalistycznej opozycji są sprzeczne z interesami ludzi pracy, że przeciwnik nie posiada konstruktywnego programu;
- coraz powszechniejsza zgodność ocen, że cele polityki USA i NATO zagrażają Polsce, że polityka ta pogłębia nasze aktualne trudności.

Jest to jednak zaledwie początek procesu pozytywnych zmian w świadomości społecznej. Znaczna część społeczeństwa nadal nie jest przekonana, żywi wahania i urazy, nie uwolniła się jeszcze od myślenia kategoriami narzuconych przez przeciwnika fałszywych stereotypów. Wśród mniejszej, ale znowu nie tak małej części utrzymuje się nieufność do socjalizmu i wszystkiego co pochodzi od władzy. Opadły jednak emocje. W sprawach konkretnych rośnie gotowość do racjonalnego dialogu, do wysłuchiwanie i przyjmowania argumentów.

W dalszym ciągu podatność na argumenty dywersyjnej propagandy stwarza woluntarystyczne myślenie o problemach gospodarczych, mitologia w kwestii parlamentarnej demokracji, a także w traktowaniu problematyki historycznej. Zwiększa tę podatność utrzymujące się przekonanie o niesprawności krajowego obiegu informacji /opóźnienia w publikacji faktów/ oraz o niedostarczaniu pełnej informacji o wydarzeniach w Polsce. Dywersyjne ośrodki radiowe starają się świadomie i planowo dostarczać materiału potwierdzającego tę opinię.

4. Główne założenia i kierunki działalności kontrpropagandowej

Dla zwiększenia skuteczności naszego oddziaływania konieczne jest ukształtowanie jednolitego pojmowania mechanizmów działania kontrpropagandowego i zasad decydujących o jego skuteczności.

Kontrpropaganda nie stanowi autonomicznego kierunku działań propagandowych, lecz oznacza uwzględnianie w całej propagandzie zamierzeń i skutków działań strony przeciwnej. Skuteczna kontrpropaganda musi być zharmonizowana z pozytywnym wykładem naszych ocen i poglądów. W punktach,

w których atakowani jesteśmy przez przeciwnika, propaganda naszych racji musi być na tyle intensywna, aby tworzyła psychologiczne bariery, utrudniające przedarcie się racjom przeciwnika. Dopiero na tym tle ~~rozwijając~~ należy działalność polemiczno-demaskatorską.

Przeciwdziałanie dywersji propagandowej, kształtowanie systemu kontrpropagandy musi kierować się regułami obowiązującymi w walce. Nie można pozwalać narzucać sobie pola działania przez przeciwnika. Preferować trzeba zasadę ofensywności, a nie defensywności reagowania.

W działaniu kontrpropagandowym należy przestrzegać następujących zasad:

- posługując się prognozami przewidywać kierunki ataku /niekiedy ujawniać go społeczeństwu/ i wyprzedzać propagandowo uderzenia wyznaczając dogodne płaszczyzny konfrontacji lub polemiki;
- stosować selektywność reakcji, nie podejmować każdego problemu, ale i nie lekceważyć tych kwestii, które mają szanse wejść w obieg społeczny;
- zwracać uwagę na proporcjonalność środków w stosunku do podejmowanego problemu;
- wszystkim przedsięwzięciom polemicznym towarzyszyć powinno szersze demaskatorskie tło, wykazujące destrukcyjne, niekorzystne dla społeczeństwa cele przeciwnika oraz ujawniające mechanizmy wojny psychologicznej;
- podkreślać agenturalność działań pracowników dywersyjnych rozgłośni radiowych, obdzierać ich z aureoli "opozycyjnych idealistów".

Kontrpropaganda powinna koncentrować się na następujących kierunkach działania:

- krytyce społecznych skutków kapitalizmu i jego politycznych związań ustrojowych. Ujawniać powinniśmy w szczególności faktyczne mechanizmy funkcjonowania systemów demokracji burżuazyjnej oraz jej manipulacyjny charakter, eksponować rolę pieniądza i pozycji majątkowej w walce politycznej. Służyć temu powinny przede wszystkim bieżące wydarzenia /np. zbliżające się wybory prezydenckie w USA/;
- krytyce polityki państw imperialistycznych w kwestii wyścigu zbrojeń, mieszania się w wewnętrzne sprawy innych państw, szantażu gospodarczego i agresji propagandowej;

- wyjaśnieniu stanowiska partii i rzeczywistego stanu rzeczy w kwestiach stanowiących główne cele ataku przeciwnika. Dotyczy to szczególnie stanu partii, jej programu i kierowniczej roli, socjalistycznej ~~demokracji~~, reform socjalistycznej odnowy, stosunków: państwo-Kościół oraz sytuacji społeczno-gospodarczej. Działać przy tym należy osłonowo wobec instytucji państwa w tych sprawach, które wywołują irytację społeczną, ujawniać personalną niezaradność, nieodpowiedzialność czy brak inicjatywy jednostek, nie wiążąc tych faktów z autorytetem całych instytucji lub socjalistycznymi mechanizmami władzy;

- doskonaleniu koncepcji, metod i technik naszej propagandy, polepszaniu szybkości informacji i jej percepcji, zwiększaniu zaufania do środków masowego przekazu;

- wyjaśnianiu w znacznie szerszym zakresie problemów teorii wojny psychologicznej i dywersji ideologicznej, metod sterowania opinią publiczną, współzależność propagandy imperialistycznej z celami politycznymi /wywiadem, sabotażem itp./;

- ujawnianiu ewidentnych kłamstw w celu podważenia wiarygodności środków propagandowych Zachodu.

Generalnie w pierwszym półroczu br. ukierunkowywać kontrpropagandę winny zalecenia do pracy ideologicznej i propagandowej wynikające z prognozy. Pojawiły się jednak w dywersji ideologicznej nowe akcenty w kwestii wyborów do rad narodowych /załącznik nr 3/ oraz wykorzystania problematyki walki o pokój, wyścigu zbrojeń i obronności kraju /załącznik nr 4/ obok - wspomnianego już zwrotu taktycznego. Wnioski z nich muszą uzupełniać zalecenia z prognozy.

5. Wnioski

✓ Dalszemu doskonaleniu kontrpropagandy należy nadać bardziej systemowy charakter, tzn. zmierzać do udoskonalenia i koordynacji tej działalności a jednocześnie do rozbudowy fachowego zaplecza. W związku z tym Wydział Informacji proponuje:

a/ powołanie w ramach sztabu prasowego KC zespołu koordynacyjnego d/s kontrpropagandy z udziałem zastępców kierownika wydziałów: Informacji, Prasy, Radia i Telewizji oraz Ideologicznego, zajmującego się tym problemem w odniesieniu do środków masowego przekazu oraz działalności wewnątrzpartyjnej; nie rzadziej niż raz na kwartał dokonywać oceny tej działalności na posiedzeniu sztabu;

b/ w ciągu dwóch tygodni Wydział Informacji przygotowuje pełną analizę zwrotu taktycznego dokonywanego przez ośrodki dywersji i wynikające z niej wnioski do korekty naszego działania;

c/ podjęcie prac perspektywicznych w celu ustalenia zagrożeń wynikających z rozwoju wojny psychologicznej w najbliższych latach i sposobów przeciwdziałania z naszej strony; powołać w tym celu zespół specjalistów, który w szczególności powinien podjąć dwa problemy:

- jak kształtowały się będą kierunki ataku przeciwnika w miarę postępów stabilizacji w Polsce,

- jak przygotować się na ewentualność dywersji propagandowej za pośrednictwem telewizji satelitarnej.

Wyniki prac zespołu przedłożyć Sekretariatowi KC w IV kwartale br.

d/ Zarząd RSW "Prasa-Książka-Ruch" zalecić powinien, aby Instytut Badania Współczesnych Problemów Kapitalizmu skoncentrował się w większym niż dotychczas stopniu na problematyce dywersji ideologicznej i propagandowej pod kątem praktycznych potrzeb w tej dziedzinie; podstawą będzie materiał prezentujący wspólne stanowisko wydziałów: Informacji oraz Prasy, Radia i Telewizji;

e/ stworzyć w PRiTV redakcję pełniącą również funkcję ośrodka warsztatowego dla działalności kontrpropagandowej; powinna ona gromadzić dokumentację /kłamstwa, ciągi propagandowe, przykłady kompanii dywersyjnych/ umożliwiającą szybkie reagowanie i doskonalenie warsztatu audycji wynikających z potrzeb kontrpropagandy;

f/ dwa razy w roku - a jeśli zajdzie potrzeba i częściej - przeprowadzać przez OBOP badanie opinii publicznej w zakresie głębokości i kierunków destrukcji będącej wynikiem propagandy przeciwnika;

- 12 -

g/ wprowadzić /analizując efekty/ próbę programowania działalności kontrpropagandowej w skali lokalnej /przez kilka komitetów wojewódzkich partii oraz kilka KZ w wielkich zakładach pracy/; ~~rozwijać wymianę doświadczeń~~ KW w dziedzinie kontrpropagandy;

h/ opracować program inspiracji wydawniczej na najbliższy rok i rozpocząć wydawanie publikacji popularno-naukowych oraz beletrystycznych z zakresu wojny psychologicznej;

i/ zorganizować w IV kwartale br. seminarium z udziałem przedstawicieli bratnich partii z krajów socjalistycznych celem wymiany doświadczeń w dziedzinie kontrpropagandy; zapoczątkować stałą współpracę.

Wydział Informacji KC PZPR

/materiał skonsultowany z wydziałami:
Prasy, Radia i Telewizji oraz Ideologicznym/

Warszawa, dnia 9 marca 1984 r.

WYDZIAŁ INFORMACJI KC PZPR

Załącznik Nr 1Wybrane daneZachodnie radiostacje nadające w języku polskim1. Intensywność działań

Zachodnie radiostacje nadające w języku polskim w łącznym czasie antenowym 37 godzin na dobę:

Radio Wolna Europa	-	20 godzin
Głos Ameryki	-	7 godzin
Radio Londyn	-	3 godziny 40 minut
Radio Niemcy	-	2 godziny 30 minut
Radio Paryż	-	1 godzina 20 minut
Radio Watykan	-	1 godzina
Radio Montreal	-	1 godzina
Radio Rzym	-	0 godzin 30 minut

2. Czas nadawania

Ciągły program od godziny 5.00 do 1.00 następnego dnia emituje RWE. Pozostałe rozgłośnie nadają zgrupowane w blokach: programy poranne; popołudniowe i wieczorne.

W godzinach 6.00 - 8.00 nadają audycje wszystkie wymienione rozgłośnie z wyjątkiem radia Rzym i Montreal w wymiarze od 30 minut do 2 godz. / Głos Ameryki /.

Od godz. 14.00 do 18.00 półgodzinne audycje przekazuje BBC, Radio Niemcy, Watykan i Rzym.

W godz. 18.00 - 20.00 rozpoczynają nadawanie wszystkie rozgłośnie, przy czym bloki programowe ponad 0,5 - godzinne emituje BBC, GŁOS AMERYKI i Radio Niemcy. Największe natężenie programów następuje w godz. 20.00 - 20.30, gdy jednocześnie nadają programy : Głos Ameryki, Radio Niemcy, Watykan, Rzym oraz w godz. 21.00 - 22.00 - BBC, Głos Ameryki, Radio Paryż.

- 2 -

3. Dane OBOP na temat słuchania zachodnich rozgłośni nadających w języku polskim.

Wg. badania z maja 1983 r. zachodnich rozgłośni słucha /stale lub sporadycznie/ 24 % ogółu badanych osób. Rzeczywista liczba słuchaczy może być o kilka procent wyższa /pytanie ankietowe należy do "drażliwych"/, ale nie przekracza raczej 30 %, na co wskazują wyniki badań z maja 1981, gdy wypowiedzi respondentów były bardziej otwarte, a wskaźnik słuchania także nie przekroczył 30 %. Badania metodami mniej reprezentatywnymi, które obejmowały środowiska w których słuchanie zachodnich rozgłośni jest bardziej powszechne dawały ogólny wskaźnik poniżej 40 %.

4. Zależność między cechami społeczno-demograficznymi a słuchaniem zachodnich rozgłośni.

Im wyższe wykształcenie, tym wyższy wskaźnik słuchających /od 16 % do 46 %/
/od 16 % do 40 %/

Im niższy wiek, tym wyższy wskaźnik
/16-19 lat - 31 %; pow. 50 lat - 17 %/.

Im większy ośrodek zamieszkania, tym wyższy wskaźnik
/wielkie miasta - 29 %; wieś - 21 %/.

Mężczyźni - 34 %; Kobiety - 16 %.

5. Audytoria poszczególnych rozgłośni /% słuchających/

	regularnie	sporadycznie ^x	b. rzadko	ogółem
Głos Ameryki	2	7	9	18
Wolna Europa	2	6	9	17
Radio Londyn	1	4	5	10
Radio Watykan	1	2	3	6
Radio Paryż	0	0	2	2
Radio Niemcy	0	0	2	2

^{x/} w tym także ci, którzy słuchają intensywnie w okresach ważnych wydarzeń w kraju i za granicą.

^{x/} Od 1981 r. prowadzono badania o źródłach czerpania informacji o wydarzeniach w kraju i za granicą, w których zachodnie radiostacje były wymieniane jako jedno z wielu źródeł obok m.in. Polskiego Radia i TV.

- 3 -

Największym stopniem zaufania cieszą się wśród respondentów Radio Londyn /43 % odbiorców tej rozgłośni, następnie Głos Ameryki /35 %/ i Wolna Europa /32 %/. Obserwowany jest spadek zaufania do RWE.

6. Wyniki badania nt. traktowania TV, PR i rozgłośni dywersyjnych jako źródła informacji /% respondentów deklarujących poszczególne ośrodki jako źródła informacji/.

	V.81	IX.81	III.82	VI.82	IX.82	XI.82	II.83
Polskie Radio	90	85	72	71	72	75	84
Telewizja	96	92	83	88	86	90	95
Rozgł.zach.	27	17	20	22	18	23	21

Warszawa, marzec 1984 r.

Wydział Informacji KC PZPR

WYDZIAŁ INFORMACJI KC PZPR

Załącznik Nr 2Uwagi

nt. treści dokumentu "Między Polską naszych pragnień, a Polską naszych możliwości", nadanego przez RWE

Radio Wolna Europa /27.II - 4.III;br./ nadało bez komentarzy pełny tekst "dokumentu programowego" dla antysocjalistycznej opozycji, który - zgodnie z instruktażem rozgłośni - ma być "przedmiotem dyskusji" podziemia nad taktyką działania w najbliższej przyszłości. Rozgłosnia prezentowała "dokument" jako opracowanie zespołu skupionego wokół "niezależnego" pisma "Polityka polska," którego materiały nie pojawiały się dotychczas w programach zachodnich ośrodków radiowych. Omawiany program jest chyba najbardziej obszerną i kompleksową instrukcją dla antysocjalistycznej opozycji w Polsce od zakończenia stanu wojennego.

I. Uwagi ogólne

Dokument jest zbiorem niespójnych koncepcji politycznych opartych o dotychczasowe programy sił opozycyjnych w kraju i za granicą. Dominuje w nich myśl polityczna wypracowana przez "Kulturę", Konwersatorium "Doświadczenie i przyszłość", kręgi katolickie /Rada Społeczno-Gospodarcza przy Prymasie Polski/ oraz PPN. W części odnoszącej się do kwestii praw człowieka i roli pracy w życiu człowieka odczuwa się też wpływ encykliki Jana Pawła II oraz jego homilii wygłoszonych podczas II wizyty w Polsce.

Ośrodki dywersyjne dwukrotnie w latach 1982/83, w momentach załamywania się taktyki opozycji, stosowały zabieg "ucieczki w przyszłość", aby zahamować niekorzystne dla nich procesy w kręgach opozycji lub w części społeczeństwa. W obecnej sytuacji społeczno-politycznej w Polsce zaistniały zjawiska, które w sposób radykalny zmieniają możliwość działań sił antysocjalistycznych:

- w znacznym stopniu rozbite zostało zorganizowane podziemie, skompromitowane środowisko antykomunistycznych inspiratorów. Prezentowana przez nich myśl polityczna okazała się nierealistyczna, coraz szerzej społeczeństwo dostrzega podporządkowanie jej celom sił zewnętrznych;

- antyradziecka polityka administracji USA zaczęła być krytykowana jako nieskuteczna. Istnieje w perspektywie ewentualność jej kompromitacji;

- 2 -

- strategiczne cele Kościoła powodują, że odcina się on od dotychczasowych sił opozycyjnych oraz ich platformy. Wywołuje to poważne zamieszanie nie tylko w środowiskach krajowych ale także w kręgach antykomunistycznych na Zachodzie.

Te przesłanki powodują, że celem nowoopracowanego dokumentu, upowszechnianego przez zachodnie ośrodki dywersyjne, jest :

1. wykazać opozycyjnym ugrupowaniom w kraju i na Zachodzie, że dywersyjne centra dyspozycyjne i ich siły pomocnicze posiadają koncepcję działania dostosowaną do zmieniających się warunków, opartą o realistyczną i obiektywną analizę sytuacji w świecie oraz w Polsce. Ma to zahamować, po kompromitacji strategii "Solidarności", proces zwięzania się poparcia dla sił antysocjalistycznych ze strony "politycznego środka" polskiego społeczeństwa /głównie inteligencji i młodzieży/;

2. skierować dyskusje o celach sił antysocjalistycznych na tematy wygodne dla działań propagandowych Zachodu, stwarzając równocześnie wrażenie, że kształtuje się spójny program strategicznych działań zorganizowanej opozycji;

3. stworzyć możliwość zahamowania ujawnionego rozdźwięku pomiędzy opozycją a Kościołem w wyniku odsunięcia się realistycznego skrzydła Episkopatu od awanturniczych celów postsolidarnościowego podziemia. Chodzi o to, aby obecną politykę Glempa /choć do osoby prymasa wyczuwa się rezerwę autorów/ określić jako realizację długofalowej strategii mieszczącej się w interesie sił antysocjalistycznych w Polsce i na Zachodzie;

4. rozliczając się z wcześniej narzuconych z zewnątrz opozycji, a obecnie skompromitowanych koncepcji działania /program "Solidarności", społeczeństwo podziemne, społeczeństwo równoległe itp./, wykazać, że jest potrzeba określenia długofalowych celów, traktowanych jako zespół idei oraz praktycznych działań zmierzających do ich realizacji. Wykorzystanie w opozycyjnych działaniach nie tylko własnych zorganizowanych struktur, lecz także procesów, jakie zachodzą i zachodzić będą w Polsce w wyniku demokratyzacji, partycypacji społeczeństwa w rządzeniu i rozwoju kulturowego. Procesy te autorzy dokumentu skierować chcą na tory "walki o suwerenność narodu w niesuwerennym państwie";

5. rozpocząć proces organizowania lub jednoczenia różnych ugrupowań opozycyjnych w kraju o wspólny cel /w oparciu o "inną Polskę w innych warunkach zewnętrznych"/ przy zachowaniu w miarę dowolnych form ich organizacji i

metod działania. Prawdopodobnie mocodawcy z Zachodu zainteresowani są likwidacją TKK, a w dalszej przyszłości powstaniem nowego politycznego ośrodka programująco-sterującego w kraju, ujawnieniem powiązań inspiracyjno-organizacyjnych z emigracją na Zachodzie, traktując tę strukturę krajowo-emigracyjną, jako ciało sterujące walką o suwerenność narodu. Pragną stymulować dyskusję różnych sił opozycyjnych, która ma być dowodem istnienia myśli politycznej alternatywnej dla komunistycznej idei. Celem nadrzędnym jest przedłużenie procesu dywersyjnej walki ideologicznej.

Czynniki te przemawiają za tym, aby dokument ten traktować jako ważny, ponieważ ukazuje fronty walki politycznej i agresji propagandowej, z jakimi będziemy mieli do czynienia w najbliższych latach. Podbudowę wiarygodności tej tezy stanowi zastosowany w dokumencie zabieg taktyczny polegający na prezentowaniu realistycznych ocen i krytycznych analiz poprzedniego etapu walki opozycji.

II. Analiza ważniejszych treści dokumentu.

Chęć pogodzenia różnych koncepcji politycznych głoszonych do tej pory przez poszczególne ugrupowania opozycyjne, kierujące się odmiennymi motywacjami ideologicznymi spowodowała, że w dokumencie znajduje się szereg sformułowań niespójnych, a nawet wzajemnie sprzecznych. Np. propaguje się oparcie organizacji społeczeństwa polskiego o zachodnie koncepcje parlamentarnej demokracji, a więc laicki system wartości, równocześnie zaś podkreśla się konieczność budowania chrześcijańskiego charakteru państwa. Ocenia się trwałość systemu radzieckiego, realistycznie analizując układ sił, w konkluzji jednak bez żadnego uzasadnienia zakłada się erozję socjalizmu i przeobrażenia wewnętrzne w Związku Radzieckim, które pozwolą budować sojusz polsko-rosyjski na bazie kryteriów nacjonalizmu i antykomunizmu. W analizowanym dokumencie stosowane są zabiegi, by podkreślać jego rodzimy rodowód, niemniej jednak łatwo można rozszyfrować, iż podporządkowany jest on potrzebom zachodnich ośrodków dywersyjnych na obecnym etapie walki politycznej w Polsce.

1. Dużą rangę nadano ocenie sytuacji międzynarodowej i obiektywnym procesom rozwojowym w relacjach między głównymi mocarstwami świata. Oceny te charakteryzują się realizmem i odmiennością od dotychczas upowszechnianych stereotypów. Uwzględniają one :

- 4 -

- docenianie roli Związku Radzieckiego w kształtowaniu bezpieczeństwa światowego. Przyznaje się trwałość ustroju oraz uznanie jego potencjału jako kwalifikującego go do rangi supermocarstwa;

- uznanie, że świat a szczególnie Europa zagrożona jest wojną nuklearną i że godzi to w egzystencję narodu polskiego;

- nierealność zmiany układu sił, w tym obalenia "porządku jałtańskiego" w dającej się określić perspektywie.

W tej sytuacji zaleca się, aby naród polski w swej strategii opozycyjnej liczył na własne siły, nie ryzykował wysuwania się jako awangarda zmian realnych układów sił w Europie, koncentrował swoją energię na zachowaniu narodowych wartości, przygotowując się do odległej w czasie perspektywy zachwiania się potęgi lub fundamentów ustroju w ZSRR. Zaleca się myślenie o układaniu przyjaznych stosunków z Rosją oraz z zjednoczonymi Niemcami /zjednoczone Niemcy traktuje się jako państwo kapitalistyczne, a zmiany w Rosji doprowadzą do podważenia ideologii komunistycznej przez nacjonalizm wg wizji Solżenicyna/.

2. Formułuje się krytyczne oceny dotyczące dotychczasowej aktywności opozycji w tym również "Solidarności", jako zamkniętego etapu, który spełnił swoje historyczne zadanie i nie ma obecnie szans na dalszą kontynuację, jeżeli nie dokona się poważnych zmian w taktyce oraz nie wytyczy odmiennych od dotychczasowych celów strategicznych. Podkreśla się, że:

- niemożliwym jest obalenie socjalizmu w Polsce stosowanymi dotychczas metodami, które okazały się romantyczną mrzonką nieuwzględniającą realnego układu sił;

- sytuacja się zmienia tak wewnętrznie w Polsce, jak i w płaszczyźnie międzynarodowej. Przemawia to za odejściem od koncepcji działalności podziemnej, która ogranicza społeczną bazę wpływów opozycji;

- szczegółowo analizuje się błędy "Solidarności" i postsolidarnościowego podziemia oraz ich gremiów kierowniczych w okresie 4 lat, zalecając odejście od wszystkich taktycznych koncepcji, które nie przyniosły sukcesu. Ocena błędów wykazuje, że ośrodki dywersyjne na Zachodzie zgodne są raczej

- 5 -

z poglądami Kościoła optującymi za zachowaniem z "Solidarności" jedynie ogólnych idei moralno-politycznych i podkreślaniu rezerwy do wszystkich jej organizacyjnych struktur, jakie jeszcze istnieją. Autorzy dokumentu zainteresowani są powstaniem "niezbędnych struktur inspiracji politycznej" na bazie nowych koncepcji programowych odpowiadających obecnym potrzebom walki politycznej i działań propagandowych.

3. Pomija się pozycję partii i jej rolę w społeczeństwie. Neguje się jednak zdolność socjalizmu do dokonywania reform, sterowania procesami umacniającymi pozycję Polski /niereformowalność/. Zalicza się partię do struktury państwa, które nie jest suwerenne, a więc nieupoważnione do reprezentowania interesu narodu. Jako ważne zadanie stawia się odsunięcie partii od kierowania procesami gospodarczymi. W tym celu sugeruje się rozbudowę prywatnego sektora we wszystkich obszarach.

4. Szczególną rangę w kształtowaniu strategii narodu przyznaje się roli Kościoła oraz społeczno-politycznym doktrynom Jana Pawła II. Katolicyzm narodu polskiego oraz tradycje narodowe traktuje się jako główny czynnik oporu społecznego przeciw komunizmowi oraz przesłankę przemawiającą za realnością długofalowej walki o suwerenność narodu. Dostrzegalna jest chęć uczynienia z Kościoła głównej siły chroniącej opozycję i jej działalność, nadającą tempo realizacji perspektywicznych zamierzeń, upoważnionej do czynienia kompromisów z władzami państwa dla osiągnięcia dalekosiężnych celów.

5. Proponowany program i taktyka działania opozycji ma na celu określenie współczesnych frontów walki politycznej oraz narzucenia takich form działania, które mieszczą się w prawnych możliwościach stworzonych przez socjalistyczne państwo i nie narażających uczestników grup opozycyjnych na represje. Dopuszczają więc "kolaborację" pod warunkiem: "każą, to robię, ale swoje myślę i myślał będę". Program ten i taktyka zawierają następujące elementy:

- komuniści doskonaląc mechanizmy funkcjonowania państwa nie powinni osiągnąć poparcia społecznego dla socjalistycznych rozwiązań. Proponuje się budowanie koncepcji suwerennego /na razie duchowo/ narodu, tolerującego socjalistyczne państwo jako zło konieczne, ale nie aprobującego jego

- 6 -

celów i selektywnie uczestniczącego w ich realizacji. Zaleca się wywieranie nacisków na organy państwa, mających na celu dokonywanie reform ograniczających możliwości partii do spełniania kierowniczej roli w państwie i przewodniej w społeczeństwie;

- dotychczasowe formy walki z socjalistycznymi strukturami państwa winne być zastąpione walką o umysły i serca. Ma to być proces obliczony na odebranie komunistom monopolu na kształtowanie narodowej racji stanu, norm moralnych, koncepcji edukacji itp. Do takiej walki konieczne jest oderwanie od partii elity intelektualnej - naukowców, twórców kultury, środowisk kształtujących świadomość historyczną i wychowujących młodzież;

- w pozyskiwaniu społeczeństwa opozycja posługiwać się winna społeczno-politycznymi doktrynami Kościoła, czyniąc z nich dominującą ideologię państwa katolickiego, stanowiącego perspektywę rozwojową ustroju w Polsce /zamiast "państwa partii" powstanie "państwo narodu"/. Stawia się na solidaryzm klasowy jako wyznacznik stosunków społecznych a także na ruch populistyczny klasy robotniczej, stanowiący główną siłę, wymuszającą respektowanie przez władzę woli narodu;

- obok długofalowych działań zmierzających do kształtowania suwerennego narodu, przygotowującego się politycznie i moralnie do przemian ustrojowych, zaleca się prowadzenie doraźnie walki, wykazującej słabość wpływu państwa na społeczeństwo /np. bojkotowanie manifestacji 1 Maja oraz nieuczestniczenie w wyborach/;

- przykładą się wielką wagę do działań, które mają charakter legalny oraz ułatwiają lub inspirują do rozmiękczenia systemu. Zaleca się dokonywanie kompromisów taktycznych z "liberalnymi siłami" w partii aby wyzwalać większą autonomię życia narodowego. Osiągnięcie de facto pluralizmu politycznego lub jego namiastki winno doprowadzić do sytuacji, w której możliwe będzie wypracowanie dokumentu zbliżonego do ugody sierpniowej, kodyfikującego zmiany osiągnięte przez opozycję;

- mimo demonstrowanej gętkości politycznej, taktycznych kompromisów utrzymuje się, a nawet zaostża dotychczasową wrogość ideologiczną do komunizmu oraz marksistowskich koncepcji rozwoju społecznego. Za głów-

- 7 -

ny cel tych działań uznaje się podważanie radzieckiego systemu politycznego, osłabianie wspólnoty krajów socjalistycznych, jak też negowanie zasad warunkujących siłę i funkcjonowanie socjalistycznego państwa. Jest to dowodem, iż ^{program} ten mimo charakteru perspektywicznego kieruje się celami doraźnymi, odpowiadającymi obecnym potrzebom polityki USA w stosunku do obozu socjalistycznego.

III. Uwagi końcowe

Są to uwagi kreślone "na gorąco", mające charakter wstępny.

Scharakteryzowany wyżej zwrot programowy i taktyczny, mający stanowić nowy impuls dla sił antysocjalistycznych w Polsce - wymaga w pilnym trybie pogłębionej analizy i sformułowania wniosków do naszych działań ideologiczno-propagandowych. W szczególności trzeba sprecyzować:

- które elementy tego programu i taktyki są "słupami nośnymi" całej konstrukcji, a które odgrywają rolę pomocniczą uzupełniającą;
- które z wszelką pewnością będą kontynuowane, a które są próbami testującymi naszą reakcję na ten zwrot;
- jak długo ten kierunek w propagandzie dywersyjnej będzie współistniał z dotychczasowym, czy krytyka dotychczasowej taktyki nie jest tylko chwytem i obie taktyki koegzystować będą przez długi czas;
- na które elementy tego programu, w jakich środowiskach będzie największa podatność;
- jakie załączki tego typu działań egzystują już dziś w działalności różnych grup opozycyjnych.

RWE zaangażowała się w ostatnich dniach bardzo energicznie w popularyzację tego zwrotu programowo-taktycznego. Większość programów publicystycznych stanowi wspierającą podbudowę omawianego dokumentu. Świadczy to o wadze, jaką kierownictwo tego dywersyjnego ośrodka przywiązuje do tej sprawy.

Nowy program i taktyka ma znacznie większe szanse spotkania się z pozytywnym odzewem wśród części społeczeństwa. Dlatego - z naszego punktu widzenia - jest bardziej niebezpieczny. Ma on większą możliwość

- 8 -

trafiania do przekonania ludziom reprezentującym wielką grupę "politycznego środka" polskiego społeczeństwa. Ten aspekt musi być punktem wyjścia dla koncepcji naszego przeciwdziałania.

Wydział Informacji KC PZPR

Warszawa, marzec 1984 r.

WYDZIAŁ INFORMACJI KC PZPR

Załącznik Nr 3

Taktyka opozycji antysocjalistycznej
i dywersyjnej propagandy Zachodu wobec wyborów do Rad Narodowych

Decyzja o odbyciu wyborów i zmianie ordynacji jest naszym istotnym atutem politycznym - dowodzi panowania nad sytuacją polityczną w kraju. Opozycja, jak i dywersyjne ośrodki na Zachodzie mają świadomość tego stanu rzeczy, wiedzą, iż nie dopuścimy do wykorzystania demokratycznych przepisów prawa do rozwoju działalności antysocjalistycznej. Dlatego nie liczą w istocie na sukcesy w kampanii przedwyborczej, a w szczególności na opanowanie komisji wyborczych, czy przenikanie na listy kandydackie. Opozycja w sprawie stosunku do wyborów znalazła się właściwie w politycznej pułapce - po prostu nie mogą nie dostrzec wyborów, a równocześnie nie mają szans odegrania w nich jakiegokolwiek znaczącej roli.

Własna słabość, niezdolność do szybkiego manewru i zwiększająca się izolacja od społeczeństwa - stały się przyczynami przejęcia przez opozycję taktyki defensywnej. Wybrano hasło bojkotu wyborów. Jest to kierunek działań nie wymagający dużego potencjału organizacyjnego i sprawnie działających struktur, natomiast na płaszczyźnie propagandowej umożliwia on wsparcie słabnących skutków propagandy przeciwnika. Służą temu tzw. oświadczenia, rezolucje, buńczuczne wypowiedzi przywódców podziemia, wreszcie audycje zagranicznych rozgłośni polskojęzycznych /przede wszystkim RWE i GŁOSU AMERYKI/.

Nie można przy tym wykluczyć, że wysuwając hasło bojkotu wyborów, antysocjalistyczne podziemie zmuszone będzie, wskutek ograniczonych możliwości - do działań selektywnych, skupionych na wybranych środowiskach. Poprzez hasło bojkotu mają nadzieję osiągnąć - chociażby w najbardziej

- 2 -

ograniczonym wymiarze - następujące cele propagandowo-polityczne :

- sprawdzenie stanu nastrojów społecznych;
- ~~dyskredytowanie~~ ~~sił~~ ~~prosocjalistycznych~~ pod hasłem narzucenia społeczeństwu niedemokratycznej ordynacji wyborczej;
- budowę klimatu niezadowolenia społecznego; służyć temu będą dywagacje odnośnie kształtu ordynacji, przebiegu kampanii, pluralistycznych rozwiązań ustrojowych;
- powielanie opinii, iż bez legalizacji podziemia nie mogą być wiarygodne żadne wybory.

W propagandzie przeciwnika proponuje się dwie wersje bojkotu wyborów: bojkot bezpośredni poprzez absencję oraz bojkot pośredni - wrzucanie do urn wyborczych pustych kopert, zatrzymywanie kart do głosowania i przekazywanie ich w celu obliczenia do kościołów lub dziennikarzom zagranicznym.

Podkreślić przy tym trzeba fakt, iż bojkot bezpośredni jest niewymierny - liczby podane przez władze zawsze można zakwestionować. Natomiast w razie bojkotu pośredniego należałoby przedstawić Zachodowi bądź zorganizowanym czynnikom kościelnym konkretny, wymierny materiał dowodowy w postaci kart wyborczych. Potrzeba też do takich działań zagranicznych służb podziemia - stąd wynika znikome prawdopodobieństwo podjęcia na szerszą skalę bojkotu pośredniego.

W kampanii przedwyborczej TTK oraz zachodnie rozgłosnie zalecają prowadzenie przez opozycję zmasowanej akcji propagandowej o temat rzekomej bezprawności wyborów. Ośrodki konspiracyjne mają inspirować tworzenie zespołów kontrolujących przebieg wyborów - zliczających uczestników głosowania w celu weryfikacji oficjalnych danych. Należy przypuszczać, iż w niektórych dużych aglomeracjach /Warszawa, Wrocław, Katowice, Gdańsk, Szczecin/ 17 czerwca - przed lokalami wyborczymi - mogą być podejmowane próby

- 3 -

agitacji bezpośredniej za nieuczestniczeniem w akcie wyborczym. Podziemi
może zależeć również na sprowokowaniu w dniu wyborów, w wybranych ośrodkach burd i awantur naruszających porządek publiczny i powagę wyborów.

W programach dywersyjnych rozgłośni nie są jeszcze na szerszą skalę eksponowane wątki instruktażowe w sprawie bojkotu do rad narodowych. Niemniej jednak, w związku z wyklarowaniem się stanowiska opozycji, nastąpi zapewne nasilenie propagandy na rzecz bojkotu bezpośredniego. Rozgłoszenie mogą aktywnie włączyć się do bieżącego recenzowania kampanii wyborczej, łącznie z popieraniem lub kwestionowaniem poszczególnych kandydatur, co mogłoby wiązać się z próbą wznowienia kampanii osobistych pomówień i oszczerstw w celu dezawuowania demokratyzmu wyborów.

Zarówno opozycja, jak i ośrodki zagraniczne, będą dążyć do wykorzystania podwyższonej temperatury politycznej, wywołanej naszą propagandą przedwyborczą. Służyć temu będą zarysowane wyżej działania propagandowe oraz selektywnie stosowane działania bezpośrednie.

Taki jest stan obecny i obecnie preferowane wezwania, upowszechniane przez dywersyjną propagandę radiową w związku z wyborami do rad narodowych. Tworzą one sytuację, która utrudniała będzie zmianę stanowiska. Wywołałaby ona bowiem - po tak jednoznacznym opowiedzeniu się za bojkotem - dezorientację w kręgach sympatyków podziemia. Nie można jednak wykluczyć, że w trakcie wysuwania kandydatów na listy wyborcze PRON zmiana taka nastąpi. Po dniu głosowania w propagandzie przeciwnika politycznego z pewnością pojawią się pytania : co te wybory zmieniły w życiu codziennym? Nic, a więc są nic nie warte. Tylko legalizacja podziemia, powrót do sytuacji sprzed 13 grudnia 1981 r. może zmienić coś na lepsze. Argumentacja ta będzie współ-

- 4 -

grać z prowadzoną kampanią na rzecz tworzenia klimatu społecznego niezadowolenia.

Biorąc pod uwagę stan obecny w mocy pozostają wszystkie rekomendacje do działalności politycznej oraz ideologiczno-propagandowej, zawarte w prognozie rozwoju sytuacji społeczno-politycznej w kraju w I półroczu 1984 r.

Wydział Informacji KC PZPR

Warszawa, marzec 1984 r.

[Excerpt]

CC Secretariat Conference Sent to Secretary

9. III. 1984 L.dz. KS/556/84

The battle against the influence of ideological and propaganda subversion on Polish society (counterpropaganda)

We submit to the secretariat the following material that provides a brief look at our activities in the area of counterpropaganda, along with a depiction of ongoing changes in the opponent's line of attack that have resulted from the ongoing process of stabilization in Poland. We present conclusions aimed at improving our activities against the subversive ideological and propaganda influences on Polish society, and at better coordinating and systematizing them.

1. Review of activity to date in the area of counterpropaganda [...]

2. The main instruments, directions, and methods of the opponent in the area of subversive ideology and propaganda.

The most important instrument of enemy propaganda against Polish society is the radio stations that broadcast [a total of] 37 hours of subversive Polish-language programming daily. They are concentrated in the morning and evening hours. Information, commentary and instructions recognized as important for subversive purposes recur in all the Polish-speaking broadcasts. This indicates a high degree of coordination among [the stations]. In May 1983, 24 percent of OBOP respondents acknowledged listening to foreign radio broadcasts, including regular, sporadic and infrequent listeners. This means that the information and argumentation broadcast, at least in part, circulates widely among the public. (Details in appendix no. 1 [not translated]).

The main motivation for listening to foreign radio stations (more than 30%) is the quest for alternative information, in order to compare information learned from different sources. Nearly 50% listen out of curiosity, but less than 20% affirm that they listen to Western radio stations because "they give truthful information." This lowers the credibility of the Western radio stations. One-quarter of the listeners question the accuracy of the information given by the broadcasts, and only one-fifth believe [in the broadcasts' accuracy] without reservations. Evaluations of the strong points of the information broadcast by Western radios stress their speed and their ability to supplement domestic information with interesting facts.

All Western radio stations (especially RFE) try to strengthen their credibility by asserting that the most important thing for them is the Polish national interest they utilize illegal [underground] domestic publications and pamphlets, even though these play a declining role in shaping public opinion. Their utilization in radio programs serves to camouflage the un-Polish inspiration of the propaganda of NATO countries.

An important role in shaping hostile tendencies among the intelligentsia is played by publications sent from the West through various channels of communication. During eight months of 1983, 470,000 books and 5.2 million copies of printed materials and tapes were sent into Poland through one Warsaw post office alone. For example, 160,000 copies of the Western German publication PROFIL were sent. There were grounds for questioning only some 5000 books, pamphlets, and tapes as anti-Communist or anti-state. The majority of these publications had an ostensibly neutral stance but in fact consisted of cunning formulas of bourgeois propaganda linked to the main themes of ideological subversion. These publications are directed mostly at intellectuals, especially in higher educational institutions and renowned

libraries. This problem requires a separate detailed analysis.

The actions of subversive enemy propaganda are subordinated to two propaganda goals developed in the 1970s in the USA and implemented consequently with great discipline by all organs of ideological subversion:

- First: defending bourgeois criteria of human rights and democratic principles. The point of departure for the manipulative propaganda activity is propagating the stereotype of "the special connection of Western culture with democracy" and the "mutual contradiction between socialism and democracy."
- Second: propagating the thesis of the Soviet military threat [and] suggesting that the military superiority of the USSR is the source of aggressive Communist ideology. The necessity of opposing that danger justifies the arms race.

These principles are the basis of contemporary American anti-Communist doctrine (project "Democracy" "Truth" etc.)

Subversive propaganda directed at Poland is subordinated to these principles. However, it is geared to Polish specificity, and the susceptibility of different social groups to bourgeois ideology as a consequence of social consciousness in the 1980s. [Western] propaganda emphasizes as a point of departure the special ties of Poland and Poles with Western culture, and the resistance of the Polish nation to Communist ideology. The intention of the authors of the concept is to create spiritual ties between the broadcasts and their audience in Poland. [...]

In recent days several RFE broadcasts of a thematic character, especially the series "Between the Poland of our dreams and a Poland within our capabilities," indicate an important change in the direction of subversive propaganda and tactical instructions for the anti-socialist opposition in Poland. The change requires detailed study on our part, because it is possible that that [this approach] will in time come to dominate the propaganda and actions of the enemy. [...]

5. Conclusions

In order to perfect our counterpropaganda, more systematization is needed, i.e., we should aim to improve and coordinate this activity while simultaneously shoring up its professional foundation. In this regard the information department proposes:

a) appointing a CC press staff to coordinate a counterpropaganda group comprised of the deputy heads of the [CC] information, Press, Radio, and Television, and Ideology departments who are responsible for handling these issues with the mass media and intra-Party activities. A performance assessment should be provided at a staff session at least quarterly.

b) within two weeks the information department should prepare a full analysis of the tactical shift by the subversive centers, and lay out conclusions that will enable us to modify our operations;

c) undertaking a prognosis to establish the dangers stemming from the development of psychological warfare in the coming years, and the means of countering them from our side. A team of specialists should be formed to examine in detail two problems:

- What lines of attack will the enemy use as stabilization progresses in Poland?
- How to prepare for the possibility of subversive propaganda transmitted through the medium of satellite television.

The conclusions of the group should be presented to the CC Secretariat in the 4th quarter of this year.

- d) the RSW "Press-Book-movement" should ensure that the Research Institute on Contemporary Problems of Capitalism concentrates more than in the past on problems of ideological and propaganda subversion and focuses on practical requirements in this area. Its work should be based on material presenting the agreed position of the [CC] Departments of Information and Press, Radio, and Television;
- e) A Polish Radio and Television editorial board should be established to serve as a workshop for counter-propaganda activities; it should compile documentary material (lies, propaganda works, examples of subversive campaigns permitting quick reaction, and perfecting counterpropaganda programs).
- f) twice a year-more if deemed necessary-OBOP should conduct research on public opinion to gauge the depth and direction of the [social] destruction resulting from enemy propaganda;
- g) undertaking and analyzing the results of a trial program of counterpropaganda at the local level (using voivodship Party committees and Party committees in large enterprises); enabling voivodship committees to exchange experiences in the area of counterpropaganda;
- h) working out a program of didactic publications for the coming year, and beginning distribution of popular scientific and literary works in the area of psychological warfare;
- i) organizing in the 4th quarter of this year a seminar with the participation of representatives of the fraternal Parties from the socialist countries in order to exchange experiences in the area of counterpropaganda; begin continuing cooperation.

Information Department, CC, PUWP

(coordinated with the Press, Radio and Television and Ideological Departments)

Warsaw, 9 March 1984